

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	6MCdo/6/2015
Identifikačné číslo spisu:	8412208898
Dátum vydania rozhodnutia:	23.06.2016
Meno a priezvisko:	JUDr. Ivan Machyniak
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2016:8412208898.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobkyne EOS KSI Slovensko, s. r. o., so sídlom v Bratislave, Pajštúnska 5, IČO: 35 724 803, zastúpenej advokátskou kanceláriou TOMÁŠ KUŠNÍR, s. r. o., so sídlom v Bratislave, Pajštúnska 5, v mene ktorej koná ako konateľ advokát Mgr. Tomáš Kušnir, proti žalovanej J. K., bývajúcej v Y. R. W., Y., za účasti vedľajšieho účastníka na strane žalovanej Združenia na ochranu občana spotrebiteľa HOOS, so sídlom v Prešove, Námestie Legionárov 5, IČO: 42 176 778, zastúpeného JUDr. Igorom Šafrankom, advokátom so sídlom vo Svidníku, Sovietskych hrdinov 163/66, o zaplatenie 131,47 eura s príslušenstvom, vedenej na Okresnom súde Kežmarok pod sp. zn. 2C/24/2013, o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky proti uzneseniu Krajského súdu v Prešove z 27. novembra 2014 sp. zn. 6Co/241/2014, takto

rozhodol:

Uznesenie Krajského súdu v Prešove z 27. novembra 2014 sp. zn. 6Co/241/2014 z r u š u j e a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

Žalobou podanou na Okresnom súde Kežmarok (ďalej len „súd prvého stupňa“) dňa 25. októbra 2012 sa žalobkyňa domáhala voči žalovanej zaplatenia sumy 131,47 eura s príslušenstvom a náhrady trov konania.

Súd prvého stupňa rozhodol o uplatnenom nároku platobným rozkazom z 3. decembra 2012 č. k. 2Ro/403/2012-21, ktorým uložil žalovanej povinnosť, aby v lehote 15 dní od doručenia platobného rozkazu zaplatila žalobkyni žalovanú sumu s príslušenstvom a náhradu trov konania, alebo aby v tej istej lehote podala proti nemu odpor. Platobný rozkaz bol žalovanej doručený 2. februára 2013, pričom sama proti nemu odpor nepodala.

V čase po vydaní platobného rozkazu Združenie na ochranu občana spotrebiteľa HOOS, so sídlom v Prešove, Námestie Legionárov 5 (ďalej len „Združenie“) oznámilo písomným podaním doručeným súdu prvého stupňa 11. decembra 2012, že vstupuje do konania ako vedľajší účastník na strane žalovanej. Ďalším písomným podaním, doručeným súdu prvého stupňa 29. januára 2013, podalo proti platobnému rozkazu odpor.

Súd prvého stupňa uznesením zo 4. augusta 2014 č. k. 2C/24/2013-88 odpor Združenia proti platobnému rozkazu odmietol. Odmietnutie odporu odôvodnil tým, že bolo podané neoprávnenou osobou, keďže žalovaná sama odpor nepodala. Vychádzal z právneho názoru, že v zmysle § 174 ods. 2 prvá veta O. s. p. je oprávnenou osobou na podanie odporu iba žalovaná. Zo žiadneho zákonného ustanovenia nevyplýva, že ak žalovaná v zákonom stanovenej lehote odpor nepodala, môže tak urobiť vedľajší účastník. Poukázal pritom na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 21. októbra 2013 sp. zn. 7Cdo/135/2013, v zmysle ktorého účinky vedľajšieho účastníctva môžu nastať len v takom konaní, v ktorom sa môže naplniť jeho zmysel a účel, teda pomoc v spore niektorému z účastníkov, pričom takýmto konaním môže byť zásadne len sporové konanie. Konanie majúce povahu skráteného konania nadobudne atribúty sporového konania až včasným podaním odôvodneného odporu žalovanou. Účinky vedľajšieho účastníctva tak v štádiu skráteného konania nastať nemôžu.

Krajský súd v Prešove (ďalej aj „odvolací súd“) na odvolanie Združenia uznesením z 27. novembra 2014 sp. zn. 6Co/241/2014 uznesenie súdu prvého stupňa o odmietnutí odporu zrušil a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. V odôvodnení uznesenia uviedol, že v prípade, ak účastníkom právneho vzťahu je spotrebiteľ, treba zohľadniť úkon vedľajšieho účastníka aj keď odporuje úkonu spotrebiteľa, ale je v jeho záujme. S poukazom na čl. 6 ods. 1 Smernice Rady 93/13/EHS (ďalej len „Smernica“), ktorý predstavuje kogentné pravidlo európskeho práva, podľa ktorého súd nemá aplikovať a prihliadnuť na také procesné pravidlo vnútroštátneho práva, ktoré vo svojich účinkoch bráni naplneniu zmyslu myšlienky ochrany spotrebiteľa pred neprijateľnými zmluvnými podmienkami, dospel k záveru, že ustanovenie § 93 ods. 4 O. s. p. treba vykladať tak, že po vstupe do konania urobeného vedľajším účastníkom do právoplatného skončenia veci, je treba mu rozhodnutie doručiť a umožniť mu podať opravný prostriedok, ak sa ním dá zabrániť porušeniu citovaného článku Smernice. V danej veci odpor podaný vedľajším účastníkom hodnotil ako úkon, ktorý je v záujme žalovanej a treba ho považovať za efektívny prostriedok ochrany spotrebiteľa. Zdôraznil, že je dôležité neoslabovať právnu istotu žalovanej, ktorá evidentne dôveruje úkonom vedľajšieho účastníka a so žiadnym doposiaľ nevyslovila nesúhlas. Prvostupňový súd preto nesprávne, v rozpore s § 93 O. s. p. a najmä v rozpore s článkom 6 ods. 1 Smernice odpor podaný vedľajším účastníkom odmietol, čím odňal žalovanej možnosť konať pred súdom.

Na základe podnetu žalobkyne podal generálny prokurátor Slovenskej republiky (ďalej len „generálny prokurátor“) proti vyššie uvedenému uzneseniu odvolacieho súdu mimoriadne dovolanie. Vyčítal odvolaciemu súdu nesprávne právne posúdenie veci v otázke aktívnej legitímácie Združenia podať odpor proti platobnému rozkazu v súvislosti s otázkou vzniku účinkov jeho vedľajšieho účastníctva v konaní. Uviedol, že účinky vzniku vedľajšieho účastníctva môžu nastať len v takom konaní, v ktorom sa môže naplniť jeho zmysel a účel, teda pomoc v spore niektorému z účastníkov. Takýmto konaním môže byť zásadne len sporové konanie. To však neplatí pre také štádium sporového konania, v ktorom súd rozhoduje o návrhu platobným rozkazom, kedy sa táto pomoc môže najskôr prejavíť až včasným podaním odporu žalovanou. Až po takomto úkone žalovanej sa môže naplniť zmysel a obsah vedľajšieho účastníctva. Pokiaľ v tejto veci Združenie v štádiu skráteného konania oznámilo, že vstupuje do konania ako vedľajší účastník na strane žalovanej, nenastali týmto oznámením účinky vzniku jeho vedľajšieho účastníctva, a preto ani nemohlo byť oprávnenou osobou na podanie odporu proti platobnému rozkazu. Navrhol preto, aby mimoriadnym dovolaním napadnuté uznesenie odvolacieho súdu bolo zrušené a vec vrátená odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

Žalobkyňa, žalovaná a ani Združenie sa k mimoriadnemu dovolaniu písomne nevyjadrili.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd rozhodujúci o mimoriadnom dovolaní (§ 10a ods. 3 O. s. p.) po zistení, že tento opravný prostriedok podal generálny prokurátor (§ 243e ods. 1 O. s. p.) v lehote jedného roka (§ 243g O. s. p.) proti rozhodnutiu, ktoré môže napadnúť týmto opravným prostriedkom, preskúmal napadnuté uznesenie bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243i ods. 2 O. s. p. v spojení s § 243a ods. 3 O. s. p.) v rozsahu podľa § 243i ods. 2 v spojení s § 242 ods. 1 O. s. p. a dospel k záveru, že mimoriadne dovolanie je opodstatnené.

V zmysle § 243f ods. 1 O. s. p. mimoriadnym dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutie súdu za podmienok uvedených v § 243e, ak a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237 O. s. p., b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci a c/ rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci.

Pokiaľ ide o splnenie podmienky procesnej prípustnosti mimoriadneho dovolania treba uviesť, že žalobkyňa podnet na podanie mimoriadneho dovolania odôvodnila len nezákonnosťou uznesenia odvolacieho súdu spočívajúcou v nesprávnom právnom posúdení veci. Generálny prokurátor napadol mimoriadnym dovolaním nezákonnosť uznesenia odvolacieho súdu v súlade s podnetom žalobkyne iba z dôvodu nesprávnej interpretácie použitej právnej normy. Keďže napadnuté je uznesenie odvolacieho súdu, ktorým zrušil uznesenie súdu prvého stupňa a vec mu vrátil na ďalšie konanie, prípustnosť dovolania z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci do úvahy neprichádza (§ 239 ods. 1 a ods. 2 O. s. p.). Žalobkyňou podané dovolanie odôvodnené týmto dovolacím dôvodom by nebolo v medziach daných možností spôsobilé účinne privodiť pre ňu priaznivejšie rozhodnutie. Za tohto stavu trvať na požiadavke vyčerpať prostriedok nápravy v podobe podania dovolania, považuje dovolací súd za nerozumné. V danej veci nebol preto dôvod postupovať v zmysle stanoviska publikovaného v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. 94/2015.

Generálny prokurátor namietal, že napadnuté uznesenie odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 243f ods. 1 písm. c/ O. s. p.). Právny posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Nesprávnym právnym posúdením veci je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

V preskúmvanej veci je z odôvodnenia mimoriadnym dovolaním napadnutého uznesenia zrejmé, že dovolací súd vychádzal z právneho názoru, podľa ktorého v prípade, ak účastníkom právneho vzťahu je spotrebiteľ, vedľajšie účastníctvo Združeniu v tzv. skrátenom konaní vzniklo, keďže podaný odpor je v záujme žalovanej a treba ho považovať za efektívny prostriedok ochrany spotrebiteľa.

Dovolací súd takéto právne posúdenie veci dovolacím súdom nepovažuje za správne.

Na úvod treba uviesť, že aj po prijatí novely Občianskeho súdneho poriadku vykonanej zákonom č. 353/2014 Z. z. účinnéj od 1. januára 2015, treba v danej veci otázku vedľajšieho účastníctva Združenia v skrátenom konaní, a teda, či Združenie bolo oprávnenou osobou na podanie odporu, posúdiť podľa právneho stavu, aký tu bol v čase vydania platobného rozkazu, resp. v čase urobenia rozhodujúcich procesných úkonov Združením (oznámenia o vstupe do konania a podania odporu). V procesnom práve pri strete starej a novej právnej úpravy platí síce všeobecná zásada, že nová právna úprava sa použije ihneď (ak nie je ustanovené inak), avšak právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali pred účinnosťou novely, zostávajú zachované, pričom na platobné rozkazy vydané pred dňom, keď novela nadobudla účinnosť, použijú sa doterajšie predpisy. Právny názor na otázku vzniku účinkov vedľajšieho účastníctva Združenia, ktoré vyslovil Najvyšší súd už v uznesení z 10. októbra 2012 sp. zn. 6Cdo/207/2011 a následne aj v uzneseniach z 21. októbra 2013 sp. zn. 7Cdo/135/2013 a z 30. októbra 2013 sp. zn. 6Cdo/357/2012, je preto možné použiť aj na posudzovanú vec.

Aj v danej veci bolo teda potrebné vychádzať z ustanovení § 93 ods. 1 až 4 O. s. p. v znení účinnom do 31. decembra 2014, podľa ktorých ako vedľajší účastník môže sa popri navrhovateľovi alebo odporcovi zúčastniť konania ten, kto má právny záujem na jeho výsledku, pokiaľ nejde o konanie o rozvod, neplatnosť manželstva alebo určenie, či tu manželstvo je alebo nie je. Ako vedľajší účastník sa môže popri navrhovateľovi alebo odporcovi zúčastniť konania aj právnická osoba, ktorej predmetom činnosti je ochrana práv podľa osobitného predpisu (§ 93 ods. 2 O. s. p.). Do konania vstúpi buď z vlastného podnetu alebo na výzvu niektorého z účastníkov urobenú prostredníctvom súdu. O prípustnosti

vedľajšieho účastníctva súd rozhodne len na návrh (§ 93 ods. 3 O. s. p.). V konaní má vedľajší účastník rovnaké práva a povinnosti ako účastník. Koná však iba sám za seba. Ak jeho úkony odporujú úkonom účastníka, ktorého v konaní podporuje, posúdi ich súd po uvážení všetkých okolností (§ 93 ods. 4 O. s. p.).

Vedľajšie účastníctvo je formou spoločenstva účastníkov v občianskom súdnom konaní. Vedľajší účastník je osoba odlišná od účastníka samotného, ktorá sa zúčastňuje konania z dôvodu, že chce pomôcť zvíťaziť v spore niektorému z účastníkov (sporných strán). Zmyslom vedľajšieho účastníctva je „pomoc v spore“ niektorému z účastníkov. Vedľajší účastník je motivovaný víťazstvom v spore toho účastníka, ku ktorému pristúpil. Táto motivácia je daná buď právnym záujmom vedľajšieho účastníka na takomto výsledku konania, o ktorý ide spravidla vtedy, ak rozhodnutím bude vo svojich dôsledkoch dotknuté jeho právne postavenie (práva a povinnosti vyplývajúce z hmotného práva), alebo je v zmysle ustanovenia § 93 ods. 2 O. s. p. daná predmetom jeho činnosti, ktorým je ochrana práv podľa osobitného predpisu.

Z vyššie citovaného ustanovenia § 93 ods. 3 O. s. p. („Do konania vstúpi buď z vlastného podnetu alebo na výzvu niektorého z účastníkov urobenú prostredníctvom súdu. O prípustnosti vedľajšieho účastníctva súd rozhodne len na návrh.“) možno vyvodíť, že tretia osoba sa stáva vedľajším účastníkom v okamihu, keď dôjde súdu jej oznámenie, že vstupuje do konania na strane niektorého z účastníkov. To však neznamená, že tieto účinky nastávajú vždy v každom konaní, resp. v každom štádiu konania. Vzhľadom na vyššie uvedený zmysel vedľajšieho účastníctva (pomôcť zvíťaziť v spore niektorému z účastníkov), dovolací súd naďalej zastáva názor, že účinky vzniku vedľajšieho účastníctva môžu nastať len v takom konaní, v ktorom sa môže naplniť jeho obsah a účel. Takýmto konaním môže byť zásadne len sporové konanie. To však neplatí napríklad pre také štádium sporového konania, v ktorom súd rozhoduje v tzv. skrátene (rozkaznom) konaní, ktorého výsledkom (formou rozhodnutia) je platobný rozkaz (od 1. januára 2015 s výnimkou prípadov, ak z právneho predpisu vyplýva určitý spôsob vyrovnania vzťahu medzi účastníkom a vedľajším účastníkom). Skrátene konanie v porovnaní s obvyklým priebehom reálneho sporového konania vykazuje výrazné odlišnosti, keďže sa realizuje bez nariadenia pojednávania a bez vykonania dokazovania. Akcentovaná je tu rýchlosť a hospodárnosť konania a vo vzťahu k žalovanej zásada „bdeľým patrí právo“. Pokiaľ žalovaná v tomto štádiu konania nevyvíja žiadnu procesnú aktivitu (platobný rozkaz sa vydáva spravidla bez jej vypočutia, len na základe skutočností uvádzaných žalobkyňou a žaloba sa doručuje až spolu s platobným rozkazom, ako tomu bolo aj v preskúmvanej veci), a teda žalovaná v tomto štádiu konania neuplatňuje svoje procesné práva, nemôže tak zásadne procesne účinným spôsobom urobiť ani subjekt, ktorý oznámi súdu, že vstupuje do konania na jej strane ako vedľajší účastník.

Konanie, ktorého výsledkom je platobný rozkaz, nadobudne povahu sporového konania vo vlastnom (užšom) zmysle slova zásadne až včasným podaním odôvodneného odporu žalovanou, v dôsledku čoho sa platobný rozkaz zrušuje a súd nariadi pojednávanie. Až po takomto procesnom úkone urobeného žalovanou sa stáva uplatnený nárok sporným (odporuje mu), a teda môže byť naplnený zmysel a obsah vedľajšieho účastníctva, pomáhať v konaní hlavnému účastníkovi a podporovať ho s cieľom prispieť k ochrane jeho práv (v prípade vedľajšieho účastníctva podľa § 93 ods. 2 O. s. p.) prípadne aj svojich vlastných práv plynúcich mu z hmotnoprávných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov (v prípade vedľajšieho účastníctva podľa § 93 ods. 1 O. s. p.). Možnosť rýchlej a účinnej obrany žalovanej proti platobnému rozkazu v podobe podaného odporu je realizáciou jej zodpovednosti za naplnenie zásady "vigilantibus iura" (nech si každý chráni/stráži svoje práva).

V posudzovanej veci vyššie uvedené znamená, že oznámením Združenia, ku ktorému došlo pred 1. januárom 2015, že vstupuje do konania ako vedľajší účastník na strane žalovanej v štádiu skráteneho (rozkazného) konania, účinky vzniku jeho vedľajšieho účastníctva nenastali. Vylučuje to zmysel a účel inštitútu vedľajšieho účastníctva v spojení so zmyslom a účelom inštitútu skráteneho konania. Preto ani nemohlo byť oprávnenou osobou na podanie odporu proti platobnému rozkazu (podanie odporu Združením nebude prichádzať spravidla do úvahy ani po 1. januári 2015, lebo citovaná novela O. s. p. v ustanovení § 93 ods. 5 pripustila možnosť podania odporu vedľajším účastníkom len v prípadoch, ak z

právneho predpisu vyplýva určitý spôsob vyrovnania vzťahu medzi účastníkom a vedľajším účastníkom).

Realizáciou ochrany spotrebiteľa, zaručenej právom EÚ, je v skrátenej konaní ustanovenie § 172 ods. 9 O. s. p., podľa ktorého ak sa uplatňuje právo na zaplatenie peňažnej sumy zo spotrebiteľskej zmluvy a odporcom je spotrebiteľ, súd nevydá platobný rozkaz, ak zmluva obsahuje neprijateľné podmienky.

Z vyššie uvedeného vyplýva, že mimoriadnym dovolaním napadnuté uznesenie odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci a že generálny prokurátor dôvodne podal proti nemu mimoriadne dovolanie (§ 243e O. s. p. v spojení s § 243f ods. 1 písm. c/ O. s. p.). Najvyšší súd preto uznesenie odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 243b ods. 1 a 2 O. s. p. v spojení s § 243i ods. 2 O. s. p.).

Ak dôjde k zrušeniu napadnutého rozhodnutia, súd, ktorého rozhodnutie bolo zrušené, koná ďalej o veci. Pritom je právny názor súdu, ktorý rozhodoval o mimoriadnom dovolaní, záväzný. V novom rozhodnutí rozhodne súd znova aj o trovách pôvodného konania a konania o mimoriadnom dovolaní (viď primerane § 243d ods. 1 O. s. p. v spojení s § 243i ods. 2 O. s. p.).

Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.